СХВАЛЕНО
Рішенням педагогічної ради школи
від 30.08.2021 (протокол №1)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор комунального закладу
«Загальноосвітня школа І-ІІІ № 15
Вінницької міської ради»
_____ І.В. Василевська

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №15 Вінницької міської ради» на 2021/2022 навчальний рік для школи ІІ ступеня (5-9 класи)

з українською мовою навчання
з 5-ти денним робочим тижнем

Освітня програма комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №15 Вінницької міської ради» ІІ ступеня для здобувачів освіти 5-9-х класів розроблена на виконання Закону України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року, Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 березня 2020 року, постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», наказу Міністерства освіти і науки України від 20 квітня 2018 року № 405 «Про затвердження Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня».

Освітня програма базової середньої освіти окреслює підходи до планування й організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти, подані в рамках освітніх галузей;
- перелік та пропонований зміст освітніх галузей, укладений за змістовими лініями;
- орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності вивчення;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою.

Найменування: комунальний заклад «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №15 Вінницької міської ради».
Тип закладу: ліцей з початковою школою та гімназією
Форма власності: комунальна.

Мережа класів та контингент здобувачів освіти

Клас	Кількість учнів	з них	
		хлопчики	дівчатка
1	2	3	4
5-А	26	7	19
5-Б	36	19	17
5-В	26	14	12
5-Г	33	16	17
5-Д	28	14	14
5 кл-5	***149***	***70***	***79***
6-А	33	17	16
6-Б	34	14	20
6-В	34	20	14
6-Г	29	19	10
6 кл - 4	***130***	***70***	***60***
7-А	33	19	14
7-Б	35	23	12
7-В	32	14	18
7 кл - 3	***100***	***56***	***44***
8-А	31	11	20
8-Б	33	13	20
8-В	25	14	11
8-Г	29	16	13
8 кл - 4	***118***	***54***	***64***
9-А	36	16	20
9-Б	34	14	20
9-В	33	19	14
9 кл - 3	***103***	***49***	***54***
Всього 5-9 класів: 19	**600**	**299**	**301**

Структура 2021/2022 навчального року

1.Початок та закінчення навчального року.
Відповідно до статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту» освітній процес організовується в межах навчального року, що розпочинається у День знань – 1 вересня, триває не менше 175 навчальних днів і закінчується не пізніше 1 липня наступного року.
2.Поділ на семестри.
Навчальні заняття для учнів 1-11класів організовуються за семестровою системою:
I семестр – з 01 вересня по 24 грудня 2021 року,
II семестр – з 10 січня по 07 червня 2022 року.
3.Проведення канікул.
Впродовж навчального року для учнів 1-11 класів проводяться канікули:
Осінні канікули - з 23. 10.2021 р. по 31.10.2021 р.
Зимові канікули - з 25.12.2021 р. по 09.01.2022 р.
Весняні канікули - з 19.03.2022 р. по 27.03.2022 р.

Загальний обсяг навчального навантаження.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів 5-9 класів складає 6860 годин /навчальний рік:
для 5-А класу складає 1085 годин/ навчальний рік.
для 5-х класів складає 1050 годин/навчальний рік,
для 6-х класів складає 1155 годин /навчальний рік.
для 7-х класів складає 1155 годин /навчальний рік.
для 8-х класів складає 1190 годин /навчальний рік.
для 9-х класів складає 1225 годин /навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані закладу.

Перелік освітніх галузей (5-9 класи)

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:
- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров’я і фізична культура

Навчальний план закладу для учнів 5-А класу передбачає вивчення однієї іноземної мови (англійської).

У межах курсу «Навчаємося разом» інтегрується матеріал навчальних предметів «Етика» та «Основи здоров'я». Навчальна програма зазначеного курсу містить змістові модулі, які реалізують окремі завдання названих курсів, що надало можливість оптимізувати навчальне навантаження учнів і разом з тим виконати вимоги навчальних програм із зазначених предметів у повному обсязі.

Навчальний предмет «Природознавство» розподілено на два: «Природознавство. Моя планета Земля», який є пропедевтичним для вивчення системних курсів біології і географії у 6-9 класах, та «Природознавство. Твої фізичні відкриття», який є пропедевтичним для вивчення системних курсів фізики та хімії у 7-9 класах. Уведено інтегрований курс «Технології».

У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарно-тематичному плані, який погоджується заступником директора та затверджується директором закладу. Вчитель української мови зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години.

Варіативність змісту базової середньої освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Особливості організації освітнього процесу

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України “Про загальну середню освіту”.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Освітній процес у 2021/2022 році у комунальному закладі здійснюється відповідно до потреб забезпечення всебічного розвитку, виховання та соціалізації особистостей учнів, формування в них ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Навчальні плани школи ІІ ступеня передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Варіативна складова навчального плану закладу освіти визначається педагогічною радою закладу самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу та відображається в пояснювальній записці навчального плану закладу. Варіативна складова навчальних планів використовується на підсилення предметів інваріантної складової. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов’язковому порядку фінансуються з бюджету. З метою виконання вимог Державного стандарту навчальний план закладу містить усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчальних планів цієї Типової освітньої програми. Збереження здоров’я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів “Фізична культура” та “Основи здоров’я”, а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 “Про затвердження Державного стандарту базової і повної

загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани ІІ ступеня передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову, що є шкільним компонентом і задовольняє освітні потреби учнів та їх батьків.

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальні плани містять усі предмети інваріантної складової.

Відповідно до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти (додаток 2 до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 р. за № 229/6517, із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти N 572 від 09.10.2002 наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту N 921 від 17.08.2012 наказом Міністерства освіти і науки N 401 від 08.04.2016) 5-9 класи можуть ділитися на групи під час вивчення іноземної мови, при проведенні уроків трудового навчання за умови більше 27 учнів у класі, під час проведення практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів за умови не менше 8 учнів у групі.

Загальні очікувані результати навчання здобувачів освіти

Очікувані результати навчання здобувачів базової загальної середньої освіти визначені вимогами навчальних програм затверджених МОН України.

Очікувані результати навчання здобувачів базової загальної середньої освіти у повному обсязі реалізують вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів шкільного віку після початкової освіти, що визначені Державним стандартом початкової освіти. Вони презентовані в освітніх програмах відповідних освітніх галузей, а встановлення ступеня їх досягнення учнями 1–2-х проектних класів здійснюється відповідно до Державного стандарту початкової освіти за допомогою формувального оцінювання, що має на меті:

- супроводжувати навчальний поступ учнів;
- вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку учнів;
- діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- аналізувати хід реалізації освітньої програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб учнів;
- підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів;
- запобігати побоюванням помилитися;
- плекати впевненість у власних можливостях і здібностях;
- виховувати ціннісні якості особистості.

Упродовж навчання в початковій школі учні опановують способи самоконтролю, саморефлексії та самооцінювання, що сприяє стимулюванню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин і корекції в знаннях, уміннях, навичках. Навчальні досягнення учнів у 5-му класі підлягають формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, комунальним закладом визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі.

Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно,враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей.

№ з/п	**Ключові компетентності**	**Очікувані результати**
1	Спілкування державною мовою	***Уміння:*** ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. ***Ставлення:*** розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. ***Навчальні ресурси:*** означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	***Уміння:*** здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови

		дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. ***Ставлення:*** критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою. ***Навчальні ресурси:***підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	***Уміння:*** оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об’єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв’язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. ***Ставлення:*** усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. ***Навчальні ресурси:*** розв'язування математичних задач, і обов’язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	***Уміння:*** розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. ***Ставлення:*** усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях ***Навчальні ресурси:*** складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	***Уміння:*** структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв’язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. ***Ставлення:*** критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних

		технологій для ефективного розв’язування математичних задач. ***Навчальні ресурси:*** візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	***Уміння:*** визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. ***Ставлення:*** усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. ***Навчальні ресурси:*** моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	***Уміння:*** генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв’язання життєвого завдання. ***Ставлення:*** ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. ***Навчальні ресурси:*** завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	***Уміння:*** висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. ***Ставлення:*** ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. ***Навчальні ресурси:*** завдання соціального змісту

9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	***Уміння:*** грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). ***Ставлення:***культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. ***Навчальні ресурси:***математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	***Уміння:*** аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. ***Ставлення:***усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природніх ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. ***Навчальні ресурси:*** навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх предметів. Виокремлюються в навчальних програмах такі наскрізні лінії ключових компетентностей: «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність».

Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях. Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

– організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

– окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються

надпредметні, загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.
	Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.

Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірці його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв’язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв’язків, а саме: змістово-інформаційних, оперативно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до освітнього процесу і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року розпочинають здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової освіти за інших умов.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу

очна (денна) з використанням різних типів уроків та навчально-практичних занять; індивідуальна, застосування елементів дистанційного навчання.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з

навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більший самостійності здобувачів освіти в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності здобувачі освіти можуть застосовувати на практичних заняттях і практикумах.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис інструментарію оцінювання

Нормативно-правова база: Критерії оцінювання, затверджені наказом Міністерства освіти та науки, молоді та спорту України від 13.04.2011 № 329, Орієнтовні вимоги до оцінювання, затверджені наказом МОН України від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти», Методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у 2021-2022 н.р. (лист МОНУ від 22.09.2021 №1/9-482), пояснювальні записки до навчальних програм з предметів.

Правила оцінювання навчальних досягнень учнів

При оцінюванні навчальних досягнень учнів мають ураховуватися:

- характеристики відповіді учня: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань: осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв’язувати їх, формулювати гіпотези);
- самостійність оцінних суджень.

Ці орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: початкового, середнього, достатнього, високого.

У загальнодидактичному плані рівні визначаються за такими характеристиками:

Перший рівень - початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень - середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень - достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениця) правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.

Четвертий рівень - високий. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Водночас, визначення високого рівня навчальних досягнень, зокрема оцінки 12 балів, передбачає знання та уміння в межах навчальної програми і не передбачає участі школярів у олімпіадах, творчих конкурсах тощо.

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

Критерії оцінювання навчальних досягнень реалізуються в нормах оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах.

Рівні навчальних досягнень	**Бали**	**Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів**
Початковий	1	Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
Середній	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
Достатній	8	Знання учня (учениці) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між

		явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
Високий	11	Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Основні процедури оцінювання

- поточне;
- формувальне;
- підсумкове (тематичне; семестрове; річне)
- державна підсумкова атестація.

Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень учнів є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі поурочного вивчення теми. Його основними завданнями є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв’язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; зарисовки біологічних об’єктів; робота з контурними картами; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

Формувальне оцінювання – відбувається під час навчання, сприяє кращим результатам учнів і ґрунтується на поставлених цілях (тобто оцінювання для навчання). Це оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання. Це постійне оцінювання, яке розпочинається з попереднього оцінювання знань і вмінь учнів на початку теми та впродовж її вивчення. Формувальне оцінювання включає:

самооцінювання, оцінювання учнями, оцінювання співробітництва та оцінювання результатів проєктної діяльності. Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання:

- формулювання об'єктивних та зрозумілих для учнів навчальних цілей;
- створення ефективного зворотнього зв'язку;
- забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання;
- ознайомлення учнів з критеріями оцінювання;
- забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія);
- корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.

Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

У процесі вивчення значних за обсягом тем дозволяється проводити декілька проміжних тематичних оцінювань. І, навпаки, якщо на опанування матеріалу теми передбачено, наприклад, 2-3 навчальні години, вони можуть об'єднуватися для проведення тематичного оцінювання.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а за рік - на основі семестрових оцінок. Учень (учениця) має право на підвищення семестрової оцінки.

У 9-х класах проводиться державна підсумкова атестація навчальних досягнень учнів відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів у системі загальної середньої освіти.

Тип документа про рівень освіти: свідоцтво про здобуття базової середньої освіти – після завершення навчання у школі ІІ ступеня.

Перелік навчальних програм предметів, що вивчаються за інваріантним складником для учнів 5-9 класів у 2021/2022 н.р.

(затверджені наказами МОН України від 07.06.2017 № 804, лист від МОН України від 09.08.2021 № 404)

№ з/п	**Назва навчальної програми**
1.	Українська мова
2.	Українська література
3.	Біологія
4.	Всесвітня історія
5.	Географія
6.	Зарубіжна література
7.	Інформатика
8.	Історія України
9.	Математика
10.	Мистецтво

11.	Основи здоров’я
12.	Природознавство
13.	Трудове навчання
14.	Фізика
15.	Фізична культура
16.	Хімія
17.	Іноземна мова (англійська)

Перелік навчальних програм для учнів 5-А класу

№ з/п	Назва навчальної програми
Авторські програми для класів, які навчаються за програмою проекту «Інтелект України»	
1	Українська мова
2	Українська література
3	Математика
4	Навчаємось разом
5	Природознавство. Моя планета Земля.
6	Природознавство. Мої фізичні відкриття.
7	Зарубіжна література
Програми для класів з українською мовою навчання (затверджені наказами МОН України № 804 від 07.06.2017)	
1	Технології
2	Англійська мова
3	Вступ до історії
4	Мистецтво
5	Інформатика
6	Фізична культура

Навчальні плани школи ІІ ступеня складені на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня для 5-9 класів – за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405, *таблиці 1.*

Для 5-А класу навчальний план складений відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 03.02.2021 № 140 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 02 листопада 2016 року № 1319 та визнати такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки» (*додаток 3*), що працюватимуть у 2021/2022 році за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України».

Розподіл годин варіативної складової вивчення окремих предметів інваріантної складової, факультативів, індивідуальні консультації та групові заняття обговорено і схвалено на спільному засіданні педагогічної ради та ради закладу (від 30.08.2021р., протокол №1).

Розподіл годин варіативної складової на збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової становить:

- у *5-Б, 5-В, 5-Г, 5-Д класах* з української мови - по 0,5 год. на тиждень, з іноземної мови (англійська) – по 2 год. на тиждень, з математики – по 1 год. на тиждень;
- у *6-х класах* з української мови - по 0,5 год. на тиждень, з іноземної мови (англійська) – по 2 год. на тиждень, з математики – по 1 год. на тиждень;
- у *7-х класах* з української мови – по 0,5 год., з іноземної мови (англійська) – по 0,5 год. на тиждень; з алгебри – по 1 год. на тиждень.
- у *8-х класах* з української мови - по 1 год. на тиждень, з іноземної мови (англійська) – по 0,5 год. на тиждень, з алгебри – по 1 год. на тиждень.
- у *9-х класах* з іноземної мови (англійська) – по 0,5 год. на тиждень, з української мови – по 0,5 год. на тиждень; з алгебри – по 1 год. на тиждень.

Розподіл годин варіативної складової на введення факультативних курсів, спеціальних курсів та індивідуальних занять у середній школі:

- в 5-А класі введено курс «Еврика» – 0,5 год. на тиждень.

Навчальний план
за науково-педагогічним проєктом
«Інтелект України»
5-А клас

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах
Українська мова	4
Українська література	1,5
Іноземна мова (англійська)	5
Зарубіжна література	2
Вступ до історії	1
Навчаємося разом	2
Мистецтво	1
Математика	6
Природознавство. Моя планета Земля	2
Природознавство. Твої фізичні явища.	1
Технології	1
Інформатика	1
Фізична культура	3
Всього:	**27,5+3+0,5**
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації	0,5
курс «Еврика»	0,5
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня	28
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу класів на групи	**31**

Навчальний план
5-9 класи

Освітні	*Навчальні*	*5 клас*	*6 клас*

галузі	*предмети*	*Б*	*В*	*Г*	*Д*	*А*	*Б*	*В*	*Г*
		Кількість годин на тиждень							
Мови і літератури	Українська мова	*3,5 + 0,5*	*3,5 + 0,5*	*3,5 + 0,5*	*3,5 + 0,5*	*3,5 + 0,5*	*3,5 + 0,5*	*3,5 + 0,5*	*3,5 + 0,5*
	Українська література	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
	Іноземна мова (англійська)	*3+2*	*3+2*	*3+2*	*3+2*	*3+2*	*3+2*	*3+2*	*3+2*
	Зарубіжна література	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Суспільство-знавство	Історія України (Вступ до історії)	*1*	*1*	*1*	*1*				
	Інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України»					*2*	*2*	*2*	*2*
Мистецтво	Музичне мистецтво	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
	Образотворче мистецтво	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
Математика	Математика	*4+1*	*4+1*	*4+1*	*4+1*	*4+1*	*4+1*	*4+1*	*4+1*
Природо-знавство	Природознавство	*2*	*2*	*2*	*2*				
	Біологія					*2*	*2*	*2*	*2*
	Географія					*2*	*2*	*2*	*2*
Технології	Трудове навчання	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
	Інформатика	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
	Фізична культура	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*
Разом		**23,5 + 3 + 3,5**	**23,5 + 3 +3,5**	**23,5 + 3 +3,5**	**23,5 + 3 +3,5**	**26,5 +3 +3,5**	**26,5 +3 +3,5**	**26,5 +3 +3,5**	**26,5 +3 +3,5**
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		*3,5*	*3,5*	*3,5*	*3,5*	*3,5*	*3,5*	*3,5*	*3,5*
Гранично допустиме навчальне навантаження		*28*	*28*	*28*	*28*	*31*	*31*	*31*	*31*
Всього (без урахування поділу класів на групи)		**30**	**30**	**30**	**30**	**33**	**33**	**33**	**33**

Освітні галузі	*Навчальні предмети*	*7 клас*			*8 клас*				*9 клас*		
		А	*Б*	*В*	*А*	*Б*	*В*	*Г*	*А*	*Б*	*В*
		Кількість годин на тиждень у класах									

Мови і літератури	Українська мова	*2,5+ 0,5*	*2,5+ 0,5*	*2,5+ 0,5*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2+ 0,5*	*2+ 0,5*	*2+ 0,5*
	Українська література	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
	Іноземна мова (англійська)	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*	*3+ 0,5*
	Зарубіжна література	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Суспільство-знавство	Історія України	*1*	*1*	*1*	*1,5*	*1,5*	*1,5*	*1,5*	*1,5*	*1,5*	*1,5*
	Всесвітня історія	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
	Основи правознавства								*1*	*1*	*1*
Мистецтво	Музичне мистецтво	*1*	*1*	*1*							
	Образотворче мистецтво	*1*	*1*	*1*							
	Мистецтво				*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
Математика	Алгебра	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*	*2 +1*
	Геометрія	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Природознавство	Біологія	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
	Географія	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*1,5*	*1,5*	*1,5*
	Фізика	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*3*	*3*	*3*
	Хімія	*1,5*	*1,5*	*1,5*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Технології	Трудове навчання	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
	Інформатика	*1*	*1*	*1*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
	Фізична культура	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*	*3*
Разом		**28 +3 +2**	**28 +3 +2**	**28 +3 +2**	**28,5 +3 +2,5**	**28,5 +3 +2,5**	**28,5 +3 +2,5**	**28,5 +3 +2,5**	**30 +3 +2**	**30 +3 +2**	**30 +3 +2**
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		*2*	*2*	*2*	*2,5*	*2,5*	*2,5*	*2,5*	*2*	*2*	*2*
Гранично допустиме навчальне навантаження		*32*	*32*	*32*	*33*	*33*	*33*	*33*	*33*	*33*	*33*
Всього (без урахування поділу класів на групи)		**33**	**33**	**33**	**34**	**34**	**34**	**34**	**35**	**35**	**35**